Op bezoek in...

België

Jan Willem Bultje

Wereld Reeks | EUROPA

VISIT…

Officiële naam: België
Officiële taal: Nederlands, Frans en Duits
Landoppervlak: 30.230 km²
Kustlijn: 66 km
Klimaat: gematigd
Aantal inwoners: 10.241.506
Hoofdstad: Brussel
Godsdienst: rooms-katholiek, protestant, islam
Munteenheid: Euro
NOORDZEE
WESTERSCHELDE
Knokke
Het Zwin
Zeebrugge
Oostende
Brugge
Sint-N
Gent
DE WESTHOEK
Diksmuide
Leie
Calais
Ieper
Kortrijk
Lille
Tournai
(Doornik)
N
W
O
Z
Lens
Douai
BORINAGE
Valenciennes
Arras
Maubeuge
FRANKRIJK
land beneden zeeniveau
0 - 10 m
10 - 50 m
50 - 100 m
100 - 300 m
autosnelweg
hoofdweg
0
50 km
0
50 miles

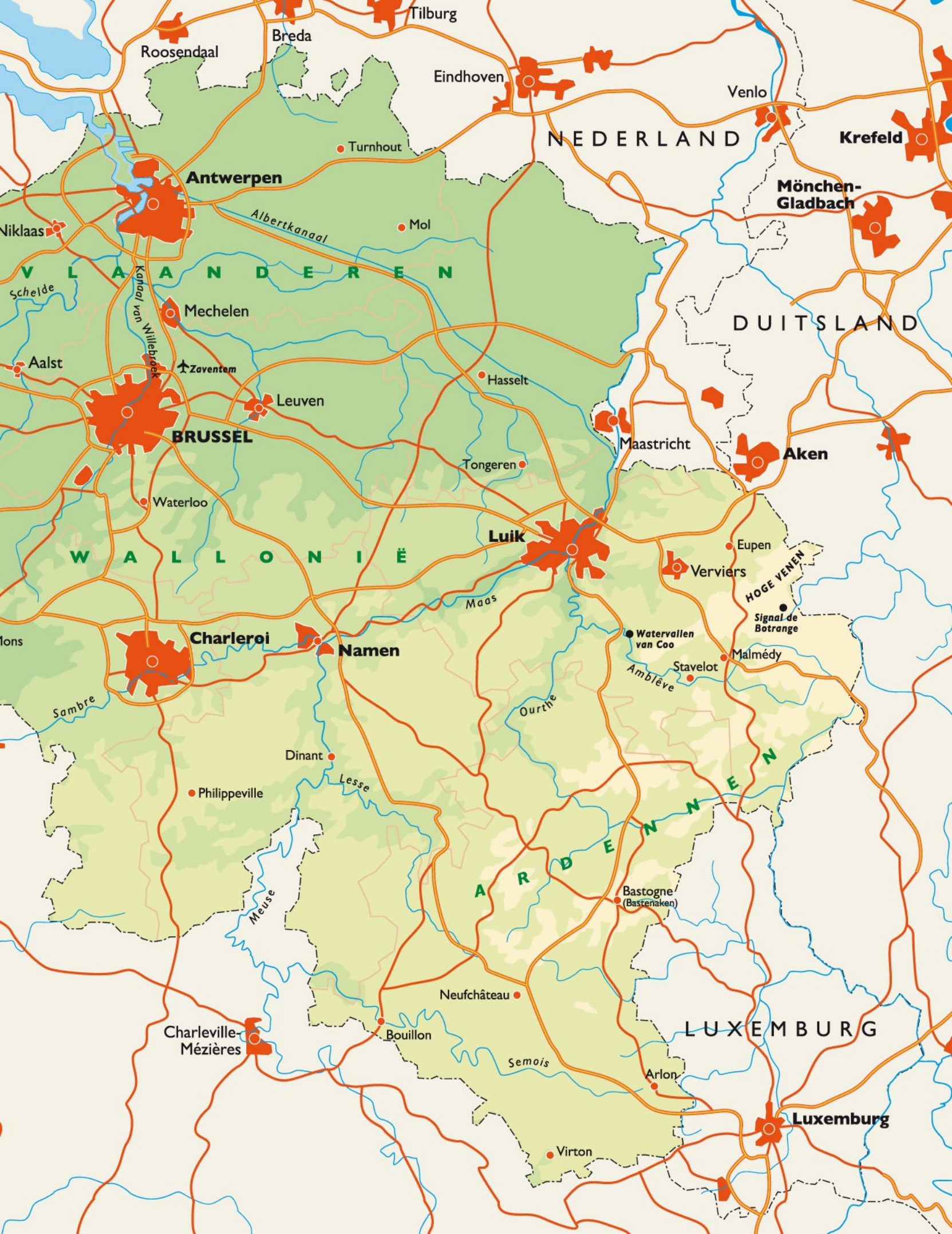
Tilburg
Breda
Roosendaal
Eindhoven
Venlo
NEDERLAND
Krefeld
Turnhout
Antwerpen
Mönchen-
Gladbach
Albertkanaal
Niklaas
Mol
VLAANDEREN
Schelde
Kanaal van Willebroek
Mechelen
DUITSLAND
Aalst
Zaventem
Hasselt
Leuven
BRUSSEL
Maastricht
Aken
Tongeren
Waterloo
Luik
Eupen
WALLONIË
Verviers
HOGE VENEN
Maas
Signal de
Botrange
Watervallen
van Coo
Charleroi
Namen
Malmédy
Stavelot
Amblève
Sambre
Ourthe
Dinant
Lesse
Philippeville
ARDENNEN
Meuse
Bastogne
(Bastenaken)
Neufchâteau
Charleville-
Mézières
Bouillon
LUXEMBURG
Semois
Arlon
Luxemburg
Virton

Op bezoek in...

België

Jan Willem Bultje

KIT Publishers, Amsterdam

KIT Publishers

Op bezoek in... Europa is een reeks informatieve kinderboeken over Europese landen. De boeken maken deel uit van een Wereldreeks voor kinderen.

Op bezoek in... Europa is een co-productie van KIT Publishers, het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs.

Op bezoek in... België
Samenstelling en foto's: Jan Willem Bultje
Foto's p. 17 en p. 18, p. 44 rechtsonder en p. 45 onder Arjan van Berlo (http://www.scstrace.nl)
Inhoudelijke adviezen: Paul van den Boorn, Maastricht; Piet de Bruyn, Antwerpen
Redactie: Jeske Nelissen
Vormgeving binnenwerk: Grafisch Ontwerpbureau Agaatsz BNO, Meppel
Omslag: URBAN Perception, Amsterdam
Cartografie: Armand Haye, Amsterdam
Productie: T&P Far East Productions, Soest

© 2009 KIT Publishers – Amsterdam

KIT Publishers
Postbus 95001
1090 HA Amsterdam
Nederland
E-mail: publishers@kit.nl
Websites: www.kit.nl/publishers
www.europe4kids.nl
www.samsam.net
www.onvergetelijkindie.nl

ISBN 978 90 6832 758 8
NUR 232 / 258

Reeds verschenen in de Wereldreeks

Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten	ISBN 978 90 6832 781 6	*Indonesië*	ISBN 978 90 6832 854 9	*Polen*	ISBN 978 90 6832 869 1
Bulgarije	ISBN 978 90 6832 451 8	*Iran*	ISBN 978 90 6832 857 8	*Roemenië*	ISBN 978 90 6832 469 3
Cambodja	ISBN 978 90 6832 453 2	*India*	ISBN 978 90 6832 746 5	*Saudi-Arabië*	ISBN 978 90 6832 785 4
Cyprus	ISBN 978 90 6832 861 5	*Israël*	ISBN 978 90 6832 872 1	*Slovenië*	ISBN 978 90 6832 868 4
Egypte	ISBN 978 90 6832 784 7	*Letland*	ISBN 978 90 6832 863 9	*Slowakije*	ISBN 978 90 6832 865 3
Estland	ISBN 978 90 6832 862 2	*Litouwen*	ISBN 978 90 6832 864 6	*Spanje*	ISBN 978 90 6832 452 5
Finland	ISBN 978 90 6832 782 3	*Malta*	ISBN 978 90 6832 860 8	*Suriname*	ISBN 978 90 6832 454 9
Hongarije	ISBN 978 90 6832 867 7	*Marokko*	ISBN 978 90 6832 859 2	*Thailand*	ISBN 978 90 6832 994 0
		Nederland	ISBN 978 90 6832 460 0	*Tsjechië*	ISBN 978 90 6832 866 0
		Oman	ISBN 978 90 6832 455 6	*Zweden*	ISBN 978 90 6832 858 5

Inhoud

7 Inleiding

9 Geschiedenis

16 Het land

19 Steden

24 Vervoer

28 De mensen

34 Onderwijs

36 De Belgische keuken

39 De economie

43 De natuur

46 Toerisme

51 Register

Inleiding

In het noordwesten van Europa lagen aan het eind van de Middeleeuwen zeventien graafschappen, hertogdommen, heerlijkheden en bisdommen, die samen de Nederlanden werden genoemd.
In de loop van de vijftiende en zestiende eeuw waren ze bijna allemaal deel gaan uitmaken van het rijk van Bourgondië, dat na 1477 opging in het rijk van de Habsburgers.

▼ *Een puntzak met friet, Belgisch symbool bij uitstek.*

De Habsburgers waren zowel keizer van Duitsland als koning van Spanje. Tot het midden van de zestiende eeuw was de geschiedenis van het gebied dat nu België en Nederland heet dan ook voor een deel dezelfde. Van echte landsgrenzen kun je pas spreken toen de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden gescheiden werden. De Noordelijke Nederlanden verenigden zich in de Unie van Utrecht en de Zuidelijke Nederlanden in de Unie van Atrecht. Dat gebeurde omstreeks 1580. De Noordelijke Nederlanden gingen door als een zelfstandige republiek en de Zuidelijke Nederlanden bleven onderdeel van het Habsburgse rijk. Daarna hebben beide gebieden gedurende meer dan tweehonderd jaar hun eigen geschiedenis gehad. In 1815 werden België en Nederland verenigd in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Dat land heeft maar vijftien jaar bestaan. In 1830 werd België een afzonderlijk koninkrijk.

De officiële taal van het nieuwe land was het Frans. De Vlamingen voelden het al snel als een achterstelling dat hun Nederlandse taal niet officieel werd erkend. Tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw drongen zij steeds meer aan op de erkenning van het Nederlands als een aan het Frans gelijkwaardige taal binnen een volledig tweetalig België. Met de Gelijkheidswet van 1898 was het zover.
Wallonië bleef eentalig, Vlaanderen werd tweetalig. Pas in 1930 werd de Rijksuniversiteit te Gent vernederlandst. De eeuwenoude Vlaamse universiteit van Leuven volgde dit voorbeeld in 1968.

◀ *Belgische chocolade is wereldberoemd.*

▲ *Hier zijn honden te koop. Het staat er in drie talen: Frans, Nederlands en Duits. Het zijn de officiële talen die in België worden gesproken.*

Het probleem was hiermee nog niet opgelost, want er kwam nóg een taalprobleem bij. De Duitsers hadden in 1914 de neutraliteit van België geschonden door met hun troepen door het land te trekken om Frankrijk aan te vallen. In 1919, bij de vrede van Versailles, nam België gebieden van Duitsland in beslag in de buurt van Eupen, Malmedy en St. Vith. In deze gebieden werd overwegend Duits gesproken. Zo werd het land drietalig. In 1962 werden de officiële taalgebieden vastgesteld.

Federale staat

Er kwam echter geen einde aan de spanningen tussen de Vlaamstaligen en Franstaligen. De eenheidsstaat die tot dan toe had bestaan kwam onder druk te staan. Tussen 1970 en 1993 werd het land steeds meer omgebouwd tot een federale staat. De deelstaten – de gewesten Vlaanderen, Wallonië en Brussel – namen steeds meer bevoegdheden over van de centrale regering.

Ondanks de verdeeldheid gaf in 2005 bijna tachtig procent van de Belgen te kennen dat ze tevreden waren met hun land. België is dan ook een zeer welvarend land met vele mogelijkheden voor zijn bewoners en buitenlandse toeristen. Wie kent niet de beroemde Belgische chocolade? België heeft een groot assortiment bieren. Het trappistenbier is uniek in de wereld. Een puntzak met friet die je langs de weg kunt kopen is natuurlijk ook echt Belgisch. In de badplaatsen aan de kust kun je 's zomers zwemmen, surfen en zonnebaden. Met een kajak varen in een snelstromende rivier of heerlijk wandelen in de heuvels kun je in de Ardennen. België is een prachtig land.

Geschiedenis

België wordt al permanent bewoond sinds het einde van de ijstijden. Steden zoals Tongeren (Tungrorum), dat op een knooppunt lag van wegen, en Doornik zijn ontstaan in de tijd van de Romeinen. Omstreeks 800 was België een deel van het rijk van Karel de Grote. Onder zijn bewind was het rijk onderverdeeld in gouwen met aan het hoofd een leenman.

▲ *De kathedraal van Doornik uit de twaalfde eeuw zie je al van ver.*

Een van de leenmannen in Vlaanderen omstreeks 860, was graaf Boudewijn I (met de ijzeren arm). Hij en later zijn zoon verdedigden zich met succes tegen de invallen van de Noormannen. Die kwamen uit Scandinavië naar deze gebieden. Door deze invallen verzwakte de positie van de koningen en kregen de leenmannen meer macht.

Ontstaan van steden

Omstreeks het jaar 1000 was er een eind gekomen aan de invallen van de Noormannen en kwam er rust in deze streken. De landbouw werd gemoderniseerd door de uitvinding van onder andere de paardenhalster. Hierdoor konden paarden worden ingezet om te trekken. Er konden nu zwaardere ploegen worden gebruikt in de vette en zware zeeklei. Er ontstonden dorpen en steden: Brugge, Gent en Ieper. Handelsschepen kwamen de haven van Brugge binnen met wol uit Engeland, varkens uit Denemarken, wijn uit Spanje en specerijen en zijde uit Venetië en Genua.

Leenstelsel – Karel de Grote had een groot rijk, dat hij niet in zijn eentje kon besturen. Hij deelde het op in kleinere stukken, een soort provincies. Die noemde hij een 'gouw'. Aan het hoofd daarvan benoemde hij een belangrijk man. Dat kon een edelman zijn of bijvoorbeeld een bisschop. Het hoofd van zo'n gouw, de leenman, leende de grond van Karel de Grote, de leenheer. Een keer per jaar kwamen alle leenmannen en de keizer bij elkaar in Aken. Dat waren de Rijksdagen. Karel deelde dan zijn bevelen uit en de leenmannen vertelden de keizer over hun problemen. Na de dood van Karels zoon Lodewijk de Vrome in 840 werd zijn rijk verdeeld in drie stukken. Vlaanderen ging horen bij het westelijke rijk, Frankrijk. De rest van België viel onder het middenrijk, Lotharingen.

◀ *Kasteel Gravensteen in Gent dateert van de twaalfde eeuw. Het kasteel was bezit van de graven van Vlaanderen.*

De steden werden welvarend. Er woonden veel handwerkslieden die kleding maakten van de wol uit Engeland. Engeland en Frankrijk waren vaak in oorlog met elkaar. De graven van Vlaanderen waren leenmannen van de koning van Frankrijk. Door de oorlogen kwam de kledingproductie in gevaar. De handwerkslieden zoals de wevers en de slagers hadden zich verenigd in gilden om beter hun belangen te kunnen beschermen.

Brugse Metten – Omstreeks 1300 was Frankrijk weer in oorlog met Engeland. Vlaanderen koos de kant van de Engelsen. Logisch, want het had de Engelse wol nodig. Het Franse leger viel Vlaanderen binnen en alle steden kwamen onder Frans gezag. De Vlaamse graaf werd gevangengezet. De Fransen verlaagden de belasting om de bevolking gunstig te stemmen. Maar van de belastingverlaging hadden alleen de patriciërs (leliaards) voordeel, de rijken, en niet de ambachtslieden en het volk (de klauwaards). De handwerkslieden weigerden nu belasting te betalen. Met 2000 man kwamen de Fransen orde op zaken stellen. Onder aanvoering van Pieter de Coninck, hoofd van het weversgilde, verzamelde het volk zich midden in de nacht in de stad. Het was 18 mei 1302. De mensen trokken van huis tot huis en vroegen iedereen 'schild en vriend' te zeggen. Voor de Fransen was het heel moeilijk om dit goed uit te spreken. Wie het niet goed kon, was dus een vriend van de Franse koning en werd onmiddellijk gedood. Dat waren de Brugse Metten.

◀ *Op de markt in Brugge staat het standbeeld van Jan Breidel en Pieter de Coninck, de twee belangrijkste hoofdrolspelers in de Brugse Metten.*

Naast de lakenindustrie werd ook de productie van linnen belangrijk voor Vlaanderen. Als grondstof werd overal vlas verbouwd. Er ontstond in de steden veel handel en een aantal steden sloot zich aan bij het Hanzeverbond. Dat was een economisch verbond van een groot aantal handelssteden in Europa, begonnen in Duitsland. Brugge was in die tijd de belangrijkste handelsstad van het Vlaamse gebied.

Omstreeks 1200 werd er steenkool ontgonnen in de buurt van Luik in Wallonië en later kwamen er in die buurt hoogovens voor de ijzerproductie.

Guldensporenslag – De Fransen wilden deze slachting, de Brugse Metten, wreken en kwamen terug met een beroepsleger van 7500 man (2500 ridders te paard, 1000 kruisboogschutters en 4000 andere soldaten). Het Vlaamse leger bestond uit 9000 man, waarvan slechts 400 ridders te paard. De rest waren boeren met pijl en boog en andere wapens. De ongelijke strijd tussen de professionele Fransen en de Vlaamse amateurs werd gewonnen door de Vlamingen. De dag na de strijd werden meer dan 500 vergulde sporen gevonden. Vandaar de naam Guldensporenslag. Het was voor het eerst in de geschiedenis dat het gewone volk een overwinning op de adel had behaald. In 1838 schreef Hendrik Conscience over deze slag een roman, *De Leeuw van Vlaanderen*.

▼ *In de 17de eeuw ontwikkelde in Brugge de kant-industrie. Het kant werd in Brugge een belangrijke bron van inkomsten. In 1802 hielden ruim 6.000 vrouwen zich bezig met kantklossen, dat is maar liefst tweederde van het totale Brugse inwonertal. Er ontwikkelde zich een speciale variant: de Brugse kant of point-de-fée.*

Onder Habsburgs bewind

Omstreeks 1470 was Karel I de Stoute hertog van Bourgondië, Brabant, Limburg en Luxemburg, en graaf van Holland, Zeeland, Henegouwen en Vlaanderen. Zijn enige dochter heette Maria de Rijke. Zij trouwde met de keizer van Duitsland, Maximiliaan I. Hun zoon, Philips de Schone, werd door zijn huwelijk koning van Spanje. Bij de dood van Philips was zijn zoon, de latere Karel V, nog te klein om te regeren en werd zijn grootvader, keizer Maximiliaan, voogd. In 1515 werd Karel vorst van de Nederlanden, in 1516 koning van Spanje en in 1520 werd hij in Aken gekroond tot keizer Karel V van het Duitse Heilige Roomse Rijk.

▼ *Karel V.*

Karel V heeft altijd zijn best gedaan om de Nederlanden bij elkaar te brengen. Tijdens zijn bewind gingen ook Friesland, Groningen en Gelderland deel uitmaken van het gebied. In 1548 werd bepaald dat de zeventien Nederlandse gewesten één bestuurlijk geheel zouden vormen, onder de naam 'Bourgondische Kreits'. De hoofdstad werd Brussel.

Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden

Karel V werd in 1555 opgevolgd door zijn zoon Filips II, die in Spanje was opgegroeid. Omstreeks 1550 waren vooral in de Noordelijke Nederlanden veel mensen protestant geworden en zij keerden zich af van het rooms-katholieke, Spaanse bestuur in Brussel. Toen de protestantse noorderlingen hulp kregen van Willem van Oranje begon de Tachtigjarige Oorlog. Als reactie op het verzet vanuit het noorden verenigden zich in 1579 Douai, Artois en Henegouwen in de Unie van Atrecht (Arras).

Dat was de voorloper van de Spaanse Nederlanden. De Noordelijke Nederlanden verenigden zich een paar maanden later in de Unie van Utrecht. Grote delen van Vlaanderen waren ook protestant. Antwerpen was een protestants bolwerk. Daar kwam een eind aan in 1585, toen de Spanjaarden Antwerpen opnieuw veroverden. Veel Antwerpenaren vluchtten naar Amsterdam. Bij de Vrede van Munster in 1648 werd de deling van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden een feit.

▶ *Ten zuiden van Brussel ligt Waterloo waar Napoleon zijn nederlaag leed. Er is daar nu een monument met een audiovisuele show en een wassenbeeldenmuseum.*

In 1713 kwam er een eind aan de Spaanse successieoorlog. Bij de vrede werd bepaald dat de Spaanse (Zuidelijke) Nederlanden voortaan bij Oostenrijk hoorden. Dat heeft geduurd tot 1792, toen de Fransen de Zuidelijke Nederlanden binnenvielen. In 1795 werd het hele gebied als provincie bij Frankrijk ingelijfd. De Franse taal was nu verplicht, ook in Vlaanderen.
Na de nederlaag van Napoleon in 1815 bij Waterloo ten zuiden van Brussel, moesten de Fransen weer vertrekken. De Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden werden samengevoegd tot het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden onder leiding van de Hollandse koning Willem I.

▶ *Koning Leopold II.*

Onafhankelijkheid

Het Verenigd Koninkrijk bestond maar kort, want in 1830 kwam de bevolking van het zuiden in opstand tegen de eenwording. Ze vond dat de Hollanders bevoordeeld werden. In datzelfde jaar werd het nieuwe land België door de grote landen erkend. Er kwam een nieuwe grondwet en op 4 juni 1831 werd Leopold van Saksen-Coburg-Gotha door het Nationaal Congres tot staatshoofd gekozen. Op 21 juli legde hij de eed af als eerste koning van de Belgen.

Vanaf 1830 tot aan de Eerste Wereldoorlog in 1914 kende België een vrijwel constante economische groei. Grote gebieden van het huidige Wallonië, van Luik tot Henegouwen, werden één groot industriegebied, waar de staalfabrieken en steenkoolmijnen zich aaneenregen.

▲ *De Menenpoort in Ieper. De namen van 54.896 gesneuvelde Britse soldaten staan hier opgeschreven.*

In de Vlaamse steden kwam de textielindustrie weer op en Antwerpen ontwikkelde zich tot een belangrijke Europese haven. De welvaart die deze groei bracht was echter zeer ongelijk verdeeld: onder de arbeiders heerste bittere armoede.

Koning Leopold I vond dat België, net als de grote landen, koloniën moest hebben. Hij probeerde verschillende keren, zonder medeweten van de regering, een kolonie te krijgen. Tevergeefs. Zijn zoon Leopold II slaagde er in 1885 wel in een overzees gebied in handen te krijgen: Congo, een gebied in Centraal-Afrika dat tachtig keer groter was dan België. Eerst was Congo het persoonlijk bezit van de koning. Later, in 1908, ging de Belgische staat het land besturen. Leopold kon het bestuur van Congo niet langer betalen. Bovendien was er veel kritiek ontstaan op de uiterst gewelddadige manier waarop de Congolezen werden behandeld.

Eerste Wereldoorlog

Op 4 augustus 1914 vielen de Duitsers België binnen. Net als Nederland was ook België neutraal. Maar de Duitsers dachten slim te zijn. Door via België Frankrijk binnen te vallen konden ze de Franse forten in de Vogezen omzeilen en snel doorstoten naar Parijs. Dat lukte echter niet. In Noord-Frankrijk en in het uiterste zuidwesten van België werd hun opmars tot staan gebracht. Toen begon de beruchte loopgravenoorlog. Britten, Fransen en Belgen tegenover het sterke Duitsland. Het front liep van Ieper/Diksmuide in België tot de Vogezen in Frankrijk. Ongeveer vier jaar zou het front niet meer van plaats veranderen.

▼▲ *In de Lakenhal in Ieper staat het museum 'In Flanders Fields', dat gewijd is aan de Eerste Wereldoorlog. De naam van het museum is ontleend aan een gedicht van de Canadese legerarts John McCrae: 'In Flanders fields the poppies blow'. 'Poppies' zijn klaprozen, die volop bloeiden aan het front. (Kijk ook op de website www.inflandersfields.be).*

Koning Leopold III bleef in het land, maar de regering week uit naar Londen. Vooral in Vlaanderen was er sympathie voor de Duitsers, die de Vlamingen dezelfde rechten beloofden als de Franstalige Belgen. Sommige Vlamingen gingen daardoor met de Duitsers samenwerken. Maar er was ook veel verzet. Net als in andere door de nazi's bezette landen werden ook veel Belgische joden naar de vernietigingskampen afgevoerd.

▲ *In de Eerste Wereldoorlog verstopten de soldaten aan het front zich in diepe kuilen. Ze zaten er veilig en konden de vijand zien aankomen. Overal waren deze gangen gegraven. Ze werden 'loopgraven' genoemd. De loopgraven waren ongeveer twee meter diep. Troepen die geen dienst hadden, leefden in schuilholen. Er werd ook gifgas gebruikt; het eerst door de Duitsers. Het gas werd in de loopgraven gegooid en vele militairen stikten of kregen vreselijke ziektes. Door de loopgraven duurde de oorlog eindeloos.*

De Verenigde Staten sloten zich in 1917 aan bij Frankrijk, Groot-Brittannië en België. In het najaar van 1918 zakte de Duitse tegenstand in elkaar. De Duitse soldaten gingen terug naar huis. Op 11 november 1918 kwam er een wapenstilstand en in 1919 werd in Versailles de vrede gesloten. België kreeg als genoegdoening een stukje van Duitsland, Eupen-Malmedy.

In 1919 werd het algemeen kiesrecht ingevoerd, alleen voor mannen. Vrouwen kregen het stemrecht pas in 1948. Tijdens de wederopbouw werkten de socialisten, de liberalen en de katholieken samen. Ondanks de neutraliteitspolitiek kwam België toch weer in een oorlog terecht, de Tweede Wereldoorlog.

Na de Tweede Wereldoorlog werd het Leopold III kwalijk genomen dat hij had samengewerkt met de Duitsers en in 1951 moest hij afstand doen van de troon ten gunste van zijn zoon Boudewijn. In 1993 overleed koning Boudewijn. Zijn broer, Albert II, volgde hem op en is de huidige vorst.

Brussel - diplomatenstad

Na de Tweede Wereldoorlog werd de Belgische hoofdstad Brussel een brandpunt van internationale samenwerking. In de stad werd het hoofdkwartier van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) gevestigd, het militair bondgenootschap van de West-Europese landen en de VS en Canada.

De Vlaamse Beweging is ontstaan uit het aanvankelijke verzet van de Belgische overheid om de taal en cultuur van de Vlamingen te erkennen. De beweging eiste volledige gelijkheid van Franstaligen en Vlamingen en de erkenning van het Nederlands als officiële taal. Heel wat grote politici, schrijvers en kunstenaars hebben zich hiermee bemoeid. Doordat de Belgische overheid niet toegaf, werd de Vlaamse Beweging radicaler. Tijdens de Eerste Wereldoorlog en opnieuw tijdens de Tweede Wereldoorlog werkte een deel van de beweging samen met de Duitse bezetter. Ze hoopte zo een deel van haar eisen te kunnen verwezenlijken. Deze samenwerking met de vijand gaf de Vlaamse Beweging lange tijd een zeer slechte naam.

De beweging bestaat nog steeds, maar haar invloed is beperkt. Veel van haar eisen zijn inmiddels ingewilligd. In 1962/'63 is de officiële taalgrens vastgesteld.

De geschiedenis van de Vlaamse Beweging wordt verteld in het museum van de IJzertoren in Diksmuide.

▲ *Het Europees Parlement in Brussel.*

Nog belangrijker was dat Brussel de hoofdstad werd van de Europese Unie, waartoe nu al 25 landen behoren. Steeds meer wetten komen niet uit de hoofdsteden van de landen, maar uit 'Brussel'.

Wallonië en Vlaanderen

Sinds de Tweede Wereldoorlog heeft zich in België nog een andere belangrijke ontwikkeling voorgedaan: de industrie van Wallonië kwam in grote moeilijkheden. Alle steenkoolmijnen in het gebied en heel veel ijzer- en staalfabrieken zijn inmiddels gesloten. Van het trekpaard van de Belgische economie werd Wallonië een gebied dat hulp nodig had om het hoofd boven water te houden. Die hulp kwam uit Vlaanderen, dat na de oorlog steeds welvarender werd. Nieuwe bedrijven vestigden zich vooral in Vlaanderen en niet in Wallonië. Op het ogenblik zijn Vlaanderen en Brussel verreweg de welvarendste gebieden van België. Maar met de oude industriegebieden van Wallonië, zoals Luik en Henegouwen, lijkt het weer wat beter te gaan.

Het land

België is een van de kleinere landen in Europa. Met een oppervlakte van ruim 30.000 km² is het kleiner dan bijvoorbeeld Denemarken of Nederland. In het noorden grenst het aan Nederland, in het oosten aan Duitsland en Luxemburg en in het zuiden aan Frankrijk. Aan de westkust ligt de Noordzee.

▼ *Een riviertje stroomt door een van de dorpen in de Ardennen.*

Vlaanderen

Het noorden van België, Vlaanderen, is tamelijk vlak. Aan de kust, met een lengte van ongeveer 66 kilometer, ligt een smalle duinenrij. Hierachter liggen weilanden, de polders, waar schapen en koeien grazen. Vlas, de grondstof voor linnen, wordt (nog) geteeld op de velden achter de duinen.

Het landschap wordt hier doorsneden door de rivieren de Schelde en de Leie. Ten oosten van Antwerpen liggen de Kempen, een zandgebied dat hoger (ongeveer tot 100 meter) ligt, met hier en daar wat lage heuvels. Ten zuiden van de Kempen liggen de vruchtbare lössgebieden van Vlaams-Brabant en de Haspengouw.

Wallonië

Het zuiden van België, de regio Wallonië, is totaal anders. Het noorden is nog vrij vlak. Hier liggen het oude steenkoolgebied van Henegouwen (de Borinage) en het Waalse gedeelte van de Haspengouw (de Hesbaye). Vervolgens is er de vallei van de Maas en de Sambre, met haar vele steden en industrieën.

▼ *Het vlakke land in het noorden van België.*

Ten oosten daarvan begint een bergachtig landschap, de Ardennen, met veel bossen, schilderachtige dorpen en snelstromende riviertjes. Hier en daar bereiken de Ardennen hoogtes van het middelgebergte (500 tot 1500 meter). De Ardennen gaan in het oosten over in het Eiffelgebergte dat grotendeels in Duitsland ligt. Het Belgische deel heet de Hoge Venen. Het is een gebied met afgevlakte plateaus waar moerassen en bossen zijn. Ooit waren hier bergen, maar door erosie is het gebied vlak geworden.

▶ *Door een groot deel van de Ardennen stroomt de rivier de Ourthe. De rivier dankt haar naam aan het Keltische woord 'urd', wat 'stenige rivier' of 'snelle stroom' betekent.*

▲ *De Ardennen zijn heel populair bij wandelaars.*

De Ardennen beslaan grote delen van de Belgische provincies Luik, Luxemburg en Namen. Ze houden niet op bij de landsgrenzen, maar lopen door in een deel van Noord-Frankrijk en in de noordelijke helft van het Groothertogdom Luxemburg. Door de Ardennen stromen de rivieren de Maas, Amblève, Semois, Ourthe en Lesse. In Wallonië is Frans de officiële taal, behalve in de zogenaamde Oostkantons, het Duitse gebied dat België na de Eerste Wereldoorlog annexeerde. Hier spreekt men Duits.

Klimaat

Aan de kust heerst een zeeklimaat. Het lijkt op het kustklimaat in Nederland met wisselvallig weer. De winters zijn er zacht en de zomers redelijk koel. Naar het oosten toe verandert het klimaat in de richting van een landklimaat. De winters zijn er wat kouder, vooral in de Ardennen, en de zomers warmer, met name in de Limburgse Kempen. In de Ardennen zijn de temperaturen, zowel 's winters als 's zomers, lager dan in Laag-België. In de Ardennen valt bovendien meer neerslag dan in de lage delen van het land. In sommige gebieden kan 's winters worden geskied of gelanglauft. Hoe hoger je komt in het gebergte, hoe koeler het wordt.

Een bijzonder klimaat hebben de Hoge Venen. Het is er in de winter en in het voor- en najaar guur en koud. Er staat vaak een harde wind en rond de huizen hebben de mensen hagen aangelegd om de ergste wind tegen te houden. Hoewel de Hoge Venen op een hoogte van zo'n 600 meter liggen is het klimaat er vergelijkbaar met een alpine klimaat op een hoogte van 1200 meter.

▲ *De Hoge Venen zijn hier en daar moerassig. Er zijn wandelingen uitgezet. Over de natte gedeelten zijn houten loopbruggen en vlonders aangelegd.*

▼ *De kleuren van de Belgische vlag zijn herleid van het wapenschild van het voormalige hertogdom Brabant. Het geel in de vlag symboliseert een leeuw van goud, tegen een zwarte, sabelbonten achtergrond (het zwart), het rood staat voor zijn muil en klauwen. De vlag werd aangenomen op 23 januari 1831, nadat de Belgen in 1830 hun onafhankelijkheid van de Nederlanders hadden gekregen.*

Bestuurlijke indeling

België is een federale staat, dat wil zeggen dat de bestuurlijke gebieden waaruit het land bestaat over veel zaken zelf mogen beslissen. België heeft drie van zulke gebieden, die officieel gewesten heten. Het Nederlandstalige Vlaanderen (hoofdstad Brussel), het Franstalige Wallonië (hoofdstad Namen) met een klein gebied, de Oostkantons, waar men Duits spreekt, en het tweetalige Brussel (voor 80 procent Franstalig, voor 20 procent Nederlands), officieel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Vlaanderen en Wallonië zijn elk ingedeeld in vijf provincies en die weer in gemeenten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat uit negentien gemeenten.
Behalve deze drie gewesten heeft België ook nog drie gemeenschappen: de Nederlandstalige, de Franstalige en de Duitstalige gemeenschap. Zijn de gewesten bevoegd voor zaken van economische aard, de gemeenschappen beslissen over cultuur, onderwijs, enzovoort. Elk gewest en elke gemeenschap heeft een eigen 'parlement' en een eigen regering. In Vlaanderen zijn de parlementen en regeringen van het Vlaamse gewest en de Nederlandstalige gemeenschap inmiddels samengevoegd. In Wallonië is dat niet gebeurd.

Daarnaast heb je dan ook nog de federale (zeg maar Belgische) parlementen (Kamer en Senaat) en regering, zodat België in totaal dus zeven parlementen en zes regeringen heeft. Op twee na zetelen deze allemaal in Brussel. Al die parlementen maken hun eigen wetten. Uniek voor België is dat er geen rangorde bestaat tussen deze wetten. Een federale wet staat dus niet boven die van een gewest of een gemeenschap. In de meeste andere federale staten is er wel een rangorde tussen de verschillende wetten.

Steden

Brussel is de hoofdstad van België sinds de afscheiding van Nederland in 1830. Het was in die tijd een Brabantse (Nederlandstalige) stad, maar de elite sprak Frans. In alle kantoren van de nieuwe Belgische regering werd Frans gesproken en zo gingen ook steeds meer gewone Brusselaars Frans spreken. Tegenwoordig spreekt tachtig procent van de bevolking Frans.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft negentien gemeenten met een totale oppervlakte van 161 km^2. Het aantal inwoners is ruim 1 miljoen. De gemeente Brussel zelf heeft ongeveer 140.000 inwoners.

De hoofdstad is een echte internationale stad. Dat komt omdat het ook de Europese (Europese Unie) hoofdstad is en omdat het hoofdkwartier van de NAVO hier is gevestigd.

▼ *De Grote Markt in Brussel is een prachtig plein met oude gildenhuizen in barokstijl.*

▲ *Iedereen wil op de foto met het plassende mannetje. Ook hier is hij verkleed en heeft hij een pruik op.*

Brussel is een oude stad met veel historische plaatsen. Kijk bijvoorbeeld eens rond op de Grote Markt, met het schitterende stadhuis en de mooie oude gildenhuizen. Zeker de moeite waard is het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, waar veel schilderijen te zien zijn van de familie Breughel en een collectie moderne schilderkunst.

En dan is er Manneken Pis, een fontein met een beeldje van een plassend mannetje. Bij speciale gelegenheden krijgt het beeld kleren aan. Op de Grote Markt staat het Museum van de Stad Brussel. Daar zijn onder andere alle kostuums te zien die het ventje ooit heeft aangehad.

Antwerpen

Deze stad in Vlaanderen is de tweede stad van het land en telt met alle randgemeenten samen 750.000 inwoners. De stad zelf heeft 455.000 inwoners. Het is een oude stad die in de twaalfde eeuw stadsrechten kreeg. In de zestiende eeuw kwam Antwerpen tot grote bloei, mede door de verzanding van de haven van Brugge. Lakenhandel met Engeland was de voornaamste bron van rijkdom. De Tachtigjarige Oorlog maakte een einde aan deze bloei, want de Republiek sloot de Westerschelde af, de toegang tot de Antwerpse haven. Tegenwoordig is Antwerpen een van de grootste havens ter wereld, met heel veel industrie.

Handwerpen of Antwerpen? – Volgens een oude legende leefde aan de oevers van de Schelde een reus, genaamd Druoon Antigoon. Hij eiste van iedere voorbijvarende schipper dat hij tol moest betalen. Als de schipper weigerde, dan hakte hij hem de hand af. Op zekere dag kwam een Romeinse soldaat langs, Silvius Brabo. Hij doodde de reus, hakte zijn hand af en wierp die in de Schelde. Vandaar (H)andwerpen.

In Antwerpen is veel te zien. Ook hier is er een Grote Markt met prachtige gildenhuizen en een in renaissancestijl gebouwd stadhuis. De Onze-Lieve-Vrouwekathedraal is de grootste en mooiste gotische kathedraal van België. In de kerk hangen schilderijen van Rubens.

◀ *Het Steen in Antwerpen ligt aan de rivier de Schelde. In de middeleeuwse burcht is nu het Nationaal Scheepvaartmuseum gevestigd.*

▲ *De kathedraal van Antwerpen met op de voorgrond een standbeeld van de schilder Rubens.*

▲ *Door Gent stroomt de rivier de Leie.*

Cedrik en Tim uit Diest zijn op schoolreisje in Gent. Ze zitten op het gymnasium. 'We zijn net in de kathedraal geweest,' zegt Cedrik. 'Bij ons in Diest is ook een prachtige kerk,' zegt Tim. 'Het altaarstuk in de kathedraal van de gebroeders Van Eyck is niet helemaal echt,' zegt Cedrik met teleurstelling in zijn stem. 'Een deel is een kopie. In 1934 zijn twee panelen van het altaarstuk gestolen. Een ervan is het jaar daarop teruggevonden. Het andere is nog steeds zoek. Er doen veel spannende verhalen de ronde over deze diefstal, maar het mysterie van de verdwijning is nooit opgelost.' Straks gaan ze naar het museum. Dat Karel V hier in Gent geboren is, hadden ze al op school geleerd. De meiden willen ook graag op de foto.

Gent

Gent, in het gewest Vlaanderen, is de derde stad van het land, met een inwoneraantal van ongeveer 230.000. In de Middeleeuwen was Gent de grootste stad van Europa. Het ligt aan de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Op deze plek bouwden de graven van Vlaanderen hun kasteel, het Gravensteen, dat nu midden in de stad staat. Duizenden mensen werkten in de veertiende eeuw als kleermaker en daarmee was Gent de belangrijkste textielstad van Europa in die tijd. Karel V is er geboren. De Sint-Baafskathedraal ziet er van buiten weliswaar niet zo bijzonder uit, binnen is echter een mooie schildering te zien, de 'Aanbidding van het Lam Gods', een altaarstuk uit 1432 dat bestaat uit twintig panelen. Het is geschilderd door Hubert en Jan van Eyck. Ook Gent is een belangrijke haven- en industriestad. De stad heeft een belangrijke universiteit.

Charleroi

Dit is de vierde stad van het land, met ongeveer 200.000 inwoners. Charleroi ligt aan de rivier de Sambre, midden in het oude steenkoolgebied van Wallonië. Het was nog niet zo lang geleden het centrum van de staalindustrie.

▶ *Vroeger toen er nog steenkool werd gewonnen, was Charleroi de hoofd - stad van 'Le pays noir' (het zwarte land). Het gebied dankte de bijnaam aan de zwarte aanslag die de kolen veroorzaakten.*

▲ *Het Prinsbisschoppelijk Paleis in Luik.*

Na de mijnsluitingen is die tijd voorbij, al is er in Charleroi nog steeds veel zware industrie. Charleroi is geen oude stad. Er zijn weinig historische gebouwen, omdat de stad pas in de negentiende eeuw werd gebouwd. In de buurt ligt het snelgroeiende vliegveld van Charleroi, ook wel Brussel-Zuid genoemd.

Lintbebouwing – Tot voor kort hielden de Belgische overheden zich nauwelijks bezig met ruimtelijke ordening. Iedereen kon bouwen waar hij of zij maar wilde, zonder veel planning en sturing van de overheid. Nieuwe woonwijken werden ver van het centrum van dorp of stad gebouwd en langs de verbindingswegen tussen dorpen en steden ontstond een eindeloze rij huizen en bedrijven: de typisch Belgische lintbebouwing. Dat had niet alleen negatieve gevolgen voor het landschap, maar ook voor de verkeersveiligheid. Inmiddels ziet men steeds meer de noodzaak van planning en ruimtelijke ordening en de overheid probeert hier meer grip op te krijgen. Maar de steenweg die zich als een lang lint van woningen en bedrijven over het platteland slingert, zal nog lang een typisch kenmerk blijven van het Belgische landschap.

Luik

De stad Luik, ongeveer 25 kilometer ten zuiden van Maastricht, is het culturele en economische hart van Wallonië. De mensen spreken er Frans en daardoor, maar ook door de bouw van de huizen, waan je je in Frankrijk. Luik is een heel oude stad. De legende wil dat Karel de Grote hier werd geboren. Vanaf de elfde eeuw was Luik de hoofdstad van het gelijknamige, onafhankelijke prinsbisdom, dat pas in 1794 door de Fransen werd opgeheven. Het behoorde dus niet tot de Bourgondische, de Spaanse en de Oostenrijkse Nederlanden. Uit die tijd stamt ook de benaming ‘de vurige stede’, al wordt deze naam ook wel in verband gebracht met de hoogovens die zo belangrijk waren voor de stad. De inwoners van Luik stonden op hun onafhankelijkheid en waren bereid er voor te strijden.

De stad heeft tegenwoordig ongeveer 190.000 inwoners (met voorsteden bijna 300.000) en ligt aan de oevers van de Maas. De stad is een belangrijke rivierhaven en kent nog steeds veel staal- en ijzerindustrie. Er staan ook wereldberoemde wapenfabrieken en er is een belangrijke universiteit. Place St. Lambert is een enorm plein, waar het oude paleis van de prinsbisschoppen staat.

Brugge

Deze Vlaamse stad is de meest bezochte plaats in het land. Het hele jaar zwerven er drommen toeristen door de stad, meer dan twee miljoen per jaar. Er wonen ongeveer 117.000 mensen. In de Middeleeuwen reikte de zee tot vlak aan de stad. De schepen in die tijd waren klein en daardoor was de stad gemakkelijk over zee te bereiken. Grote bloei en rijkdom waren er in de veertiende eeuw dankzij de lakenhandel. Handelshuizen uit Genua, Florence en Venetië bouwden hier pakhuizen.

◀ *Een gildenhuis in Brugge.*

▼ *Vanaf het water ziet Brugge er heel anders uit. Je kunt je dan voorstellen hoe Venetiaanse kooplieden de stad binnenvoeren.*

Er kwam een eind aan de bloei door de verzanding van de vaargeul naar zee, het Zwin. Antwerpen nam de positie van Brugge over. In de zeventiende eeuw werd kantklossen de nieuwe industrie. In 1802 waren er 6000 mensen bezig met het vervaardigen van kant, op een bevolking van 40.000 mensen. Brugge is nu een soort openluchtmuseum met prachtige gebouwen en kerken. In de negentiende eeuw zijn alle gebouwen gerestaureerd. Nieuwe gebouwen werden in de gotische stijl gebouwd. De stad leeft van het toerisme, maar er is ook industrie. Brugge heeft tegenwoordig ook weer een haven: Zeebrugge, waar grote containerschepen aanleggen.

Vervoer

Door België lopen grote doorgaande autowegen, de zogenaamde A-wegen. Ze hebben alle een nummer, zoals de A1 tussen Antwerpen en Brussel of de A13 tussen Antwerpen en Luik. Vaak hebben de autowegen ook een E-nummer (Europaweg).

Het wegennet is een van de dichtste ter wereld. Files, opstoppingen zijn heel gewoon rondom de grote steden, vooral in de spits. Het wegennet heeft een totale lengte van ongeveer 57.000 kilometer. Dat betekent 4,2 km weg per km^2. De meeste wegen zijn 's nachts vrijwel permanent verlicht.
Rondom de grote steden lopen ringwegen, die een R hebben als aanduiding, de R1 bij Antwerpen of de R3 bij Charleroi. De nationale wegen (N-wegen) tussen verschillende steden en dorpen zijn tweebaans. De maximumsnelheid op N-wegen is 90 kilometer per uur, op de A-wegen is dat maximaal 120 kilometer per uur.

▲ *Antwerpen is een belangrijk knooppunt in het wegennet. Veel snelwegen komen er samen. Op de ringweg sta je dan ook bijna altijd in de file.*

▲ *België is een echt motorrijdersland. Vooral de bochtige wegen in de Ardennen zijn populair.*

Treinen

De eerste trein op het Europese vasteland reed van Mechelen naar Brussel. Dat was op 5 mei 1835. De groei van het spoorwegnet ging heel snel. In 1850 was er al 1000 kilometer rails aangelegd. Tegenwoordig is het Belgische spoorwegnet een van de dichtste in Europa. In 1926 werd de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, NMBS, opgericht.

Hogesnelheidstreinen zijn in opkomst. Er ligt al een traject van 140 kilometer. Hier kunnen deze treinen met een snelheid van meer dan 300 kilometer per uur over de rails razen. De Thalys is de hogesnelheidstrein die naar Frankrijk, Nederland en Keulen (in Duitsland) rijdt. De Eurostar rijdt van Brussel naar Londen via de Kanaaltunnel.

Tussen de grote steden rijden intercitytreinen (IC) die niet op veel tussenliggende stations stoppen en interregionale (IR) treinen. Lokale treinen stoppen op bijna alle stations. In de spitsuren worden speciale spitstreinen ingezet.

Brussel heeft een metro en een groot net van tramlijnen. In Antwerpen en Charleroi rijden de trams ook door tunnels onder de stad.

▲ *Trams rijden in de grote steden. Hier een tram van De Lijn in Antwerpen.*

Bussen

Het beste vervoermiddel in West- en Midden-België is de trein. Alleen in plaatsen zonder station ben je op het busvervoer aangewezen. In de Ardennen bijvoorbeeld zijn veel minder spoorverbindingen. Er rijden alleen treinen naar de grote plaatsen. Tussen de kleinere dorpen rijden bussen. In Wallonië rijden bussen van de TEC (*transport en commun*) en in Vlaanderen zijn het de bussen van De Lijn.

▼ *Een moderne bus van TEC in Luik.*

◄ ▼ *De haven van Antwerpen is de tweede haven in Europa en de op drie na grootste ter wereld. De haven verhandelt ongeveer 150 miljoen ton goederen per jaar. Jaarlijks leggen 16.000 zeeschepen en nog eens ruim 64.000 binnenschepen in Antwerpen aan.*

Scheepvaart

Zeeschepen komen in de havens van Antwerpen, Gent, Zeebrugge en Oostende. Binnenschepen vervoeren de goederen verder over de rivieren de Schelde en Maas, het Albertkanaal en het kanaal van Willebroek naar Brussel. Brussel en Luik zijn belangrijke binnenvaarthavens. In Brussel kunnen via het zeekanaal Brussel-Schelde ook kleine zeeschepen komen.

Veerverbindingen

Vanuit Zeebrugge varen veerboten naar Hull en naar Rosyth in Schotland. Sinds de voltooiing van de Kanaaltunnel is het aantal veerverbindingen tussen België en Engeland sterk verminderd, maar je kunt nog steeds met de boot oversteken vanuit Oostende en Zeebrugge.

Een heel bijzonder kanaal is het Canal du Midi. Het verbindt de Maas met de Schelde. Om de hoogteverschillen te overbruggen is er een scheepslift gebouwd. Het schip wordt in de bak gevaren en 73 meter omhoog of omlaag getakeld. Het is de hoogste ter wereld.

◄ *Vanuit Zeebrugge varen dagelijks veerboten naar het Schotse plaatsje Rosyth of de Engelse havenstad Hull.*

► *De nieuwe scheepslift in het Canal du Midi. De oude liften uit de negentiende eeuw staan op de Werelderfgoedlijst van de Unesco.*

Tot een paar jaar geleden had België haar eigen luchtvaartmaatschappij 'Sabena'. De maatschappij werd in 1923 opgericht en maakte in 1924 haar eerste betaalde vlucht. Sabena had haar bestaan in de eerste jaren vooral te danken aan de Belgen die in de Belgische kolonie Congo woonden. Zij staken een hoop geld in de luchtvaartmaatschappij, die in ruil een luchtlijn met de Afrikaanse kolonie onderhield. Helaas is Sabena in 2001 failliet gegaan als gevolg van de luchtvaartcrisis die was ontstaan na de terroristische aanslagen op 11 september 2001.

Luchtvaart

De luchtvaart in België heeft na de opheffing van de nationale luchtvaartmaatschappij Sabena enkele moeilijke jaren achter de rug. De twee grootste Belgische luchtvaartmaatschappijen zijn nu SN Brussels Airlines en Virgin. België heeft behalve de nationale luchthaven (Zaventem) nog een aantal andere vliegvelden. Door de ligging in de buurt van Brussel, Europese hoofdstad en zetel van de NAVO, is Zaventem verreweg de belangrijkste luchthaven van België, voor lijnvluchten en voor charters.

De luchthaven van Luik wordt steeds belangrijker voor het vrachtvervoer. Het vliegveld Charleroi Brussel-Zuid groeit vooral door het toenemend aanbod van goedkope vliegreizen. In Vlaanderen liggen regionale vliegvelden in de buurt van Oostende en Antwerpen.

▼▲ *Vliegveld Zaventem is geheel verbouwd en uitgebreid. Het is een ruim opgezet en modern vliegveld.*

De mensen

Er wonen 10,3 miljoen mensen in België op een oppervlakte van 30.230 km^2. Daarmee is België een van de dichtstbevolkte landen van de wereld met een dichtheid van ongeveer 315 inwoners per km^2.

▼ *Gentse Feesten.*

De Belgen kun je verdelen in twee grote groepen, de Nederlandstaligen (Vlamingen) en de Franstaligen (Walloniërs en Brusselaars). De Vlamingen vormen de grootste groep, ongeveer 58 procent van de bevolking. De Franstalige bevolkingsgroep is kleiner, 42 procent van de bevolking. Een kleine groep mensen in het oosten van het land spreekt Duits, ongeveer 70.000 mensen (1 procent). De allochtone bevolkingsgroep is afkomstig uit Italië, Spanje, Marokko en Turkije. Deze groep is gekomen vanaf de jaren zestig van de vorige eeuw om als gastarbeider te werken, vooral in de mijnstreken van Limburg (Genk) in de omgeving van Luik en in de buurt van Charleroi.

Ook Congolezen maken deel uit van de bevolking. Congo was van 1908 tot 1960 een kolonie van België. De meeste Congolezen zijn uit Afrika gevlucht vanwege de slechte situatie in hun land. Ze wonen in Brussel in een eigen wijk: Matonge.

Godsdienst

Ruwweg gezegd is ongeveer 75 procent van de Belgische bevolking roomskatholiek.
Sinds de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw is het aantal kerkgangers dramatisch gedaald. Nu gaat ongeveer nog 20 procent regelmatig naar de kerk. Toch heeft de godsdienst zeker nog invloed in politieke partijen en in het onderwijs.

In Gent worden ieder jaar de Gentse Feesten gevierd. Dan is het tien dagen lang een groot feest in het stadje. In de binnenstad zijn overal concerten, tentoonstellingen en theatervoorstellingen te zien. Ook is er de 'rondgang van stroppendragers' waarbij wordt nagespeeld hoe keizer Karel in 1539 opstandige Gentenaren dwong om met een strop om hun hals de stad rond te gaan.

Het volkslied – België is wellicht het enige land ter wereld dat drie volksliederen heeft: een Belgisch, een Waals en een Vlaams.
De *Brabançonne* is het nationale volkslied uit 1830, geschreven door Louis-Alexandre Dechet, onder het pseudoniem Jenneval. De muziek is van François van Campenhout. In 1860 werd de tekst aangepast door een Belgische minister, omdat er minder vleiende dingen in stonden over de prins van Oranje uit Nederland. In Brussel staat ook het monument 'De Brabançonne', waar de Franse en Nederlandse tekst gedeeltelijk in staat gebeiteld.

Het Vlaamse volkslied, de *Vlaamse Leeuw*, ontstond halverwege de negentiende eeuw in een Gentse toneelclub en werd daarna het strijdlied van de Vlaamse Beweging. Sinds 1985 is het het officiële volkslied van de Vlaamse gemeenschap. *Le chant des Wallons* werd in 1998 het Waalse volkslied. Het werd gemaakt in het begin van de negentiende eeuw, naar aanleiding van een congres over de toekomst van Wallonië.

Het aantal protestanten dat verenigd is in de Verenigde Protestantse Kerk in België telt slechts 1 procent van de bevolking. Het aantal moslims loopt tegen de 2 procent.

In Antwerpen streken in de negentiende eeuw orthodoxe joden uit Oost-Europa neer. Zij hielden zich bezig met de diamantbewerking. Een grote groep woont hier nog steeds.

▲ *Uit eerbied voor god moeten Joodse mannen hun hoofd bedekt houden. Daarom dragen Joden buiten vaak een hoed.*

◀ *Een koshere supermarkt. Joden eten zogenaamd 'kosher' eten, dat volgens de bijbelse spijswetten wordt bereid.*

Media

Vlaanderen heeft Nederlandstalige kranten met een landelijk bereik, zoals *De Tijd*, *Het Laatste Nieuws*, *De Morgen*, *Het Volk* en *De Standaard*. En er zijn dagbladen met een regionaal karakter, zoals *Het Belang van Limburg* en de *Gazet van Antwerpen*. Franstalige kranten zijn *La Libre* en *Le Soir*. In het Duitstalige oosten verschijnt het regionale dagblad *Grenz-Echo*. Nieuwsmagazines die wekelijks verschijnen zijn onder andere *Knack* en *Trends*.
Ook de omroep is in België gescheiden in Nederlandstalige, Franstalige en Duitstalige zenders. In Vlaanderen is de VRT de publieke zender met twee kanalen: Kanaal Een en Canvas. Daarnaast zijn er heel wat commerciële zenders.

▲ *Nederlands- en Franstalige kranten.*

In Wallonië is RTBF de publieke zender (eveneens met twee kanalen) en er is de commerciële omroep RTL. In de Oostkantons is er de regionale televisiezender BRF. Verder heeft bijna iedere provincie een eigen regionaal televisiestation. Ook de radio heeft voor elk taalgebied een publieke zender, met daarnaast verschillende commerciële zenders.

Kunst, muziek en literatuur

Vlaamse schilderkunst is wereldberoemd. Het begint in de vijftiende eeuw bij de zogenaamde Vlaamse primitieven, zoals de gebroeders Van Eyck met hun belangrijkste altaarstuk 'De aanbidding van het Lam Gods'. In de zestiende eeuw is Pieter Breugel de Oude, die in Brussel woonde, een belangrijk schilder. In Antwerpen schilderde in de zeventiende eeuw Pieter Paul Rubens zijn meesterwerken. De negentiende en twintigste eeuw hebben bekende schilders voortgebracht als James Ensor, Constant Permeke, Paul Delvaux en René Magritte.

België heeft veel bouwkundige monumenten. Met de groei van de steden en kloosters in de elfde en twaalfde eeuw ontwikkelde zich een bloeiende bouwcultuur. Een van de best bewaard gebleven monumenten uit de vroeg-Romaanse periode is de abdij van Sint-Geertrudis in Nijvel uit de elfde eeuw. Het hoogtepunt van de Belgische Romaanse bouwkunst is de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal te Doornik, een monumentaal gebouw met vijf indrukwekkende torens en een lengte van 134 meter. De welvaart van de opkomende steden weerspiegelde zich in imposante stadhuizen en klokkentorens, weelderige lakenhallen en burgerwoningen, waarvan in Brugge nog vele voorbeelden te zien zijn. Imposante gotische kathedralen verrezen in Mechelen en Antwerpen. De invloed van de Italiaanse renaissance is te zien in het stadhuis en de patriciërswoningen op de Grote Markt van Antwerpen en aan het Prinsbisschoppelijk Paleis te Luik. De invloed van de barok is behalve in kerken en kloosters ook te zien in de gildenhuizen op de Grote Markt te Brussel en huizen te Gent en Lier. Aan het begin van de twintigste eeuw was België een van de landen waar de 'Jugendstil' of 'art nouveau' tot grote bloei kwam. Bekende architecten uit die tijd zijn Henry van de Velde en Victor Horta.

◀ *Het belfort van Brugge. De toren is maar liefst 83 meter hoog en om de top te bereiken moet je wel 366 treden beklimmen.*

▲ *Het geboortehuis van Adolphe Sax in Dinant.*

Op muziekgebied heeft België door de eeuwen heen een belangrijke rol gespeeld. Vlaamse en Noord-Franse componisten speelden een belangrijke rol in de muziekgeschiedenis. In de veertiende en vijftiende eeuw waren dat Adriaan Willaert, Johannes Ockeghem, Guillaume Dufay en Josquin des Prez.

De saxofoon – Adolphe Sax werd in 1814 in Dinant geboren als zoon van een instrumentbouwer. In 1820 begon zijn vader in Brussel een fabriek waar blaasinstrumenten gebouwd werden. Daar experimenteerde de jonge Adolphe met verschillende combinaties van instrumenten. Hij had gehoord dat de koperinstrumenten in het orkest vaak de houten blaasinstrumenten overstemden en hij wilde een instrument ontwikkelen dat er precies tussenin zat. Zo bouwde hij in 1841 zijn eerste saxofoon (= stem van Sax), genoemd dus naar hemzelf. Het nieuwe instrument werd meteen een succes en al gauw schreven veel componisten een saxpartij in hun orkestwerken. Nu bestaat er een hele familie van saxofoons, de bassaxofoon, de tenor, de alt en de sopraan.

In de negentiende eeuw ontstond in en rondom Luik een bloeiende muziekcultuur, met grote violisten en componisten van vioolmuziek, zoals Eugène d'Isaye en Henri Vieuxtemps. Een andere school was de orgelcultuur, waarvan César Franck de voornaamste vertegenwoordiger was. Hij componeerde ook werken voor orkest.
Een beroemd musicus met een heel klein instrumentje in de lichtere muziek is Jean 'Toots' Thielemans, de mondharmonicaspeler. Jacques Brel wordt beschouwd als de grootste (Belgische) vertegenwoordiger van het Franse chanson.

▲ *De Belgische meidengroep K3 (Karen, Kristel, Kathleen) is een belangrijk muzikaal exportproduct. Vooral bij jonge kinderen zijn de zangeressen razend populair.*

◀ *Jacques Brel.*

Hij oogste succes in de jaren vijftig en zestig. De Luikse hip-hopgroep Starflam maakte een paar jaar geleden een rapversie van zijn *Le plat pays* (mijn vlakke land). In de popmuziek zijn er heel wat interessante artiesten. Groepen als dEUS, Hooverphonic, Soulwax, K's Choice, Zornik en Novastar zijn ook buiten België bekend.

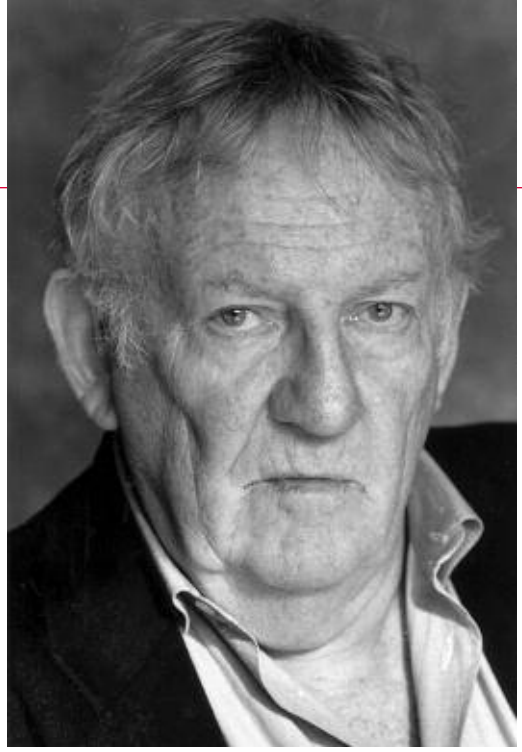

▶ *De schrijver Hugo Claus.*

In de Nederlandstalige literatuur nemen Belgische schrijvers een belangrijke plaats in. Na de Belgische onafhankelijkheid was de literatuur eerst nog sterk georiënteerd op de Franse. De Franstalige schrijver Maurice Maeterlinck was de eerste Belgische Nobelprijswinnaar literatuur. De Vlaming Hendrik Conscience inspireerde de Vlaamse Beweging, onder meer door *De Leeuw van Vlaanderen*. Een bekende Vlaamse negentiende-eeuwse dichter is Guido Gezelle.
In de twintigste eeuw maakten de Vlaamse schrijvers Paul van Ostaijen, Willem Elsschot, Louis-Paul Boon en Hugo Claus naam. Momenteel is dat Tom Lanoye. In Franstalig België was Georges Simenon de bekendste schrijver van de twintigste eeuw, vooral door zijn politieromans met commissaris Maigret. Van meer recente datum is de schrijfster Amélie Nothomb.

België is beroemd om zijn stripboeken. Wie kent niet de strips van Hergé waarin Kuifje (TinTin) en zijn hondje Bobbie de hoofdrol spelen. Hergé komt uit Wallonië en zijn boeken zijn oorspronkelijk geschreven in het Frans. Vlaamse striphelden zijn Suske en Wiske.

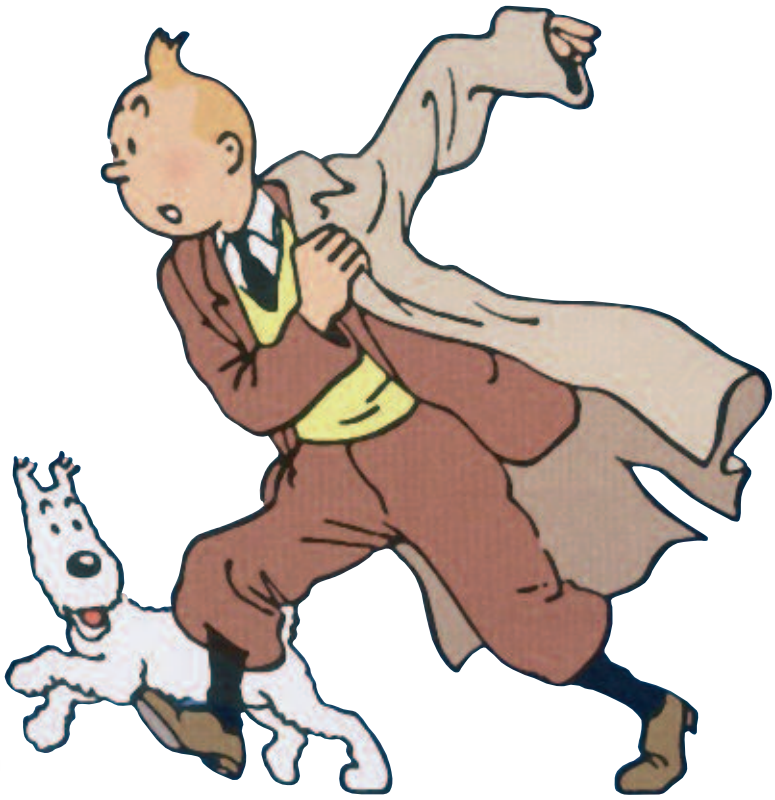

▲ *Kuifje met zijn hond Bobby.*

▲ *Het Belgische parlement.*

Evenredige vertegenwoordiging wil zeggen dat het aantal zetels dat een partij krijgt in verhouding staat tot het aantal stemmen dat ze krijgt. De zetels worden verdeeld over de kieskringen volgens de bevolkingscijfers. Elke kieskring heeft zoveel keer een zetel als de 'federale deler' gaat in het bevolkingsaantal van de kieskring. De federale deler wordt berekend door het bevolkingscijfer van het land te delen door 150.

Regering

Na de staatshervormingen is de federale regering verantwoordelijk gebleven voor alles wat niet uitdrukkelijk onder de bevoegdheid van de gemeenschappen en de gewesten valt. Dat zijn onder meer het gerechtelijk apparaat, de nationale defensie, de wetten betreffende de provincies en gemeenten, de sociale zekerheid, het belastingsbeleid en de internationale verplichtingen, onder andere tegenover de EU en de NAVO.
Het Belgische federale parlement bestaat uit een Kamer van Volksvertegenwoordiging (150 leden) en een Senaat (71 leden). De leden van de Kamer van Volksvertegenwoordiging worden direct door de burgers gekozen via een stelsel van evenredige vertegenwoordiging binnen districten. In de Senaat (25 Nederlandstalige en 15 Franstalige leden) worden 40 leden op dezelfde manier gekozen; 31 leden worden indirect gekozen door die 40 leden.

▼ *Premier Guy Verhofstadt.*

Verkiezingen

Elke vier jaar zijn er verkiezingen. Belgen zijn kiesgerechtigd vanaf hun achttiende jaar. Ze zijn dan verplicht te gaan stemmen. Landelijke politieke partijen zijn er in België niet meer. Alle partijen zijn Nederlands-, Frans- of Duitstalig. De meeste politieke bewegingen (bijvoorbeeld socialisten, christen-democraten en liberalen) zijn met een Nederlandstalige en met een Franstalige politieke partij in het parlement vertegenwoordigd.
De verkiezingen voor de andere 'parlementen' worden om de vijf jaar gehouden. Je vindt er dezelfde partijen als in het Belgische federale parlement. Het kan gebeuren dat de Belgische regering uit socialisten en liberalen bestaat, en de Vlaamse regering uit christen-democraten, liberalen, socialisten en Vlaams-nationalisten. Dit noemt men asymmetrische regeringen. Ze zijn immers verschillend samengesteld. Het is erg moeilijk al die regeringen goed te laten samenwerken.

Onderwijs

In België zijn de gemeenten verantwoordelijk voor het onderwijs. Er zijn overheidsscholen en particuliere scholen. De leerplicht duurt twaalf jaar, van 6 tot 18 jaar, maar bijna alle Belgische kinderen gaan al vanaf 2,5 jaar naar de kleuterschool, ook al is het niet verplicht.

Vanaf 15 jaar, soms 16, kunnen jongeren leren en werken combineren en aldus aan de leerplicht voldoen. Alle onderwijs tot het einde van de leerplicht is gratis.

Er zijn drie soorten onderwijs: basisonderwijs, voortgezet onderwijs en hoger onderwijs. Het basisonderwijs sluit af met een getuigschrift. De meeste kinderen zijn dan 12 jaar.

▼ *De Ecole Communale de Bouillon in het plaatsje Bouillon in het zuiden van België. Het is ochtendpauze en de kinderen spelen buiten.*

Voortgezet onderwijs begint met een basisvorming waarin kinderen met zoveel mogelijk vakken kennismaken. Daarna kan een leerling een keuze maken tussen vier studierichtingen: van algemeen vormend tot praktijk- en beroepsgericht (op het gebied van kunst of techniek). Met een diploma voortgezet onderwijs mag elke jongere naar het hoger onderwijs.

▶ *De directeur van de school Vincent Arnould geeft les aan de hoogste klas.*

Het is net pauze geweest en nu moeten de kinderen weer aan het werk. ‘Ik vind het wel leuk op school,’ zegt Nadine. ‘En we hebben een heel aardige meester,’ voegt haar vriendin eraan toe. ‘Hij is soms wel een beetje streng. Maar hij kan heel mooi vertellen.’ Na school komt haar vriendin bij haar spelen. Ze heeft een eigen kamer, zodat ze niet gestoord worden.

Hoger onderwijs volg je op de hogeschool of universiteit. Er zijn meerdere universiteiten in België, waar ofwel Nederlands ofwel Frans de voertaal is. De oudste universiteit is die van Leuven uit 1425.

De Belgische keuken

Eten in een restaurant in België is bijna altijd feest. Men zegt wel eens dat de Franse keuken de beste is van Europa, met als goede tweede de Belgische. De Belgen gaan graag uit eten in een restaurant. Ze maken er echt een uitje van, blijven lang aan tafel zitten en genieten van de gerechten. Een voor de Belgen eenvoudige lunch duurt soms wel een paar uur. Maar er wordt dan wel een heel menu geserveerd, compleet met voor- en nagerecht.

Jupiler

▼ *Langs de wegen zijn eettentjes waar je Belgische friet kunt kopen. Ze heten in het Vlaams 'frietkot'.*

Wat eten de Belgen?

Een populair gerecht is mosselen met frites. De mosselen zijn gekookt en worden geserveerd met een mosterdsausje. Paling in 't groen is ook heel lekker. Het groen komt van de spinazie. Waterzooi is een dikke kippensoep, een soort stoofpot. Heel bekend is de Gentse waterzooi. Aan de kust wordt veel zeevis gegeten, zoals de zeetong (uit Oostende). In de Ardennen eet je forel die in de snelstromende riviertjes wordt gevangen: *truite aux amandes*. Of Ardenner ham of paté. In de herfst staan er allerlei wildgerechten op de kaart.

Soep wordt ook veel gegeten. In sommige Belgische gerechten wordt bier gebruikt bij de bereiding. Dat geeft aan het gerecht een speciale smaak.

Een bijzonder broodje is een *toast cannibale*. Het is belegd met rauw vlees, aangemaakt met kruiden en kappertjes.

◄ *Ardenner paté.*

Bier en chocolade

Belgisch bier is wereldwijd bekend. Volgens sommige mensen zijn er net zo veel Belgische biersoorten zijn als er dagen in het jaar zijn. In de negentiende eeuw waren er meer dan drieduizend bierbrouwerijen. Dat aantal is in de loop van de jaren wel sterk afgenomen, maar nog altijd zijn er zo'n honderd verschillende brouwerijen in het land.

Heel speciaal zijn de trappistenbieren, gebrouwen door monniken in kloosters, om in hun onderhoud te voorzien. Er zijn maar zeven plaatsen ter wereld waar ze dit bier brouwen. Een ervan ligt in Nederland (Koningshoeven), de rest in België: Achel, Chimay, Orval, Rochefort, Westvleteren en Westmalle.

Een Belgisch product waar iedereen gek op is, is chocolade. Côte d'Or is een grote chocoladefabriek die al vanaf 1883 in bedrijf is. In 1912 bracht een chocolademaker uit Brussel de eerste pralines (bonbons) op de markt. Bonbons van Leonidas zijn ook in Nederland te koop.

▲ *Bonbons zijn in België in elke plaats te koop.*

◀ *In het Chocolademuseum in Brugge kun je alles te weten komen over het maken van chocolade. Je mag er proeven en ze laten zien hoe je bonbons maakt.*

Heerlijk, denkt Nicole, terwijl ze naar de schaal met chocola kijkt die de vrouw in haar hand heeft. De vrouw heeft net laten zien hoe je chocolaatjes maakt. De warme vloeibare chocola wordt in vormpjes gegoten, en als het afgekoeld is zijn de chocolaatjes hard. ‘Een fluitje van een cent,’ zegt Michel die naast haar staat. ‘Dat kunnen wij ook.’ Nicole neemt er een van de schaal die de vrouw haar voorhoudt. Daar hadden ze stiekem op gehoopt.

Luikse wafels

Ingrediënten

500 gram bloem
14 gram gedroogde gist
2 eetlepel witte basterdsuiker
120 ml warme melk
120 ml water
1 ei
250 gram boter
1 eetlepel honing
1 theelepel zout
200 gram suikerbrood, in stukjes

Meng de gist, 350 gram bloem en de suiker. Voeg de melk, het water en het ei toe, en laat het 15 minuten rijzen. Doe de boter en de rest van de bloem erbij en de stukjes suikerbrood. Meng alles door elkaar tot er een deegbal ontstaat en laat die 10 minuten rijzen. Verdeel het deeg in balletjes van ongeveer 90 tot 140 gram, afhankelijk van de grootte van de wafel. Bak de deegballetjes in het wafelijzer in ongeveer 10 minuten tot ze goudbruin zijn geworden.

Lekker met aardbeien, slagroom of een bolletje ijs!

De economie

Zoals alle Europese landen was ook België tot het midden van de negentiende eeuw een agrarisch land waar de meeste mensen leefden van de landbouw. Tot in Wallonië, onder meer door de aanwezigheid van steenkool, de zware industrie tot ontwikkeling kwam. Vanaf eind negentiende eeuw tot aan de jaren zestig van de vorige eeuw was Wallonië het rijkste industriegebied van België.

Sinds een jaar of twintig is de industrie echter overvleugeld door de dienstensector, dat deel van de economie dat buiten de landbouw of de industrie valt. De dienstensector is vooral sterk in Brussel en Vlaanderen. Die ontwikkeling zien we ook terug op de arbeidsmarkt: in 1970 was het aantal arbeidsplaatsen in de industriële en de dienstensector ongeveer gelijk, in 1994 werkten er ruim dubbel zoveel mensen in de dienstensector als in de industrie. Voor de Belgische economie is de aanwezigheid van de Europese Commissie in Brussel erg belangrijk. Die zorgt immers voor een zeer grote concentratie van dienstverlenende bedrijven.

▼ *Moderne fabrieksbouw in het Gentse havengebied.*

▼ ▶ *In België zijn veel groeven waar kalk, zand en grind wordt gewonnen.*

Ook als handelsland is België belangrijk. Met amper 0,2 procent van de wereldbevolking is het land de tiende grootste exporteur in de internationale handel van goederen. Het Belgische aandeel in de totale wereldhandel in goederen bedraagt 3 procent. In de dienstensector heeft België een aandeel van 3,6 procent van de totale wereldhandel in diensten (de achtste plaats).
De belangrijkste afzetmarkt voor Belgische exporteurs is de Europese Unie. Bijna driekwart van de totale goederenuitvoer gaat naar landen als Duitsland, Frankrijk en Nederland. Buiten de Europese Unie zijn de grootste klanten de Verenigde Staten, Zwitserland, Israël, India en Zweden.
Ook de invoer komt voor het grootste deel uit Europese landen, dezelfde drie buurlanden zijn de grootste leveranciers. Bijna 10 procent van de invoer komt uit de ontwikkelingslanden, bijna 6 procent uit de Noord-Atlantische Vrijhandelszone en ruim 2,5 procent uit Japan.

In de Belgische in- en uitvoer is nog duidelijk de industriële geschiedenis van het land terug te zien. In 1993 werd 31 procent van de uitvoer en 34 procent van de invoer gevormd door de metaalsector. De tweede belangrijkste goederengroep bestaat uit chemische producten (18 procent van de totale uitvoer, 14 procent van de totale invoer). In de metaalsector is de zware industrie al lang niet meer het belangrijkste. Vele autobouwers kozen een Belgische vestigingsplaats voor de assemblage van hun modellen. Ongeveer 90 procent van de personenwagenproductie is bestemd voor de uitvoer, zowel naar Europese als naar niet-Europese markten.

Bakeliet – Leo Baekeland werd in 1863 in Gent geboren, als zoon van een schoenmaker. Op school was hij een kei. Hij ging aan de Universiteit van Gent technische chemie studeren. Toen hij 21 jaar oud was, promoveerde hij al tot doctor in de natuurwetenschappen. Fotografie was zijn grote hobby. Hij vond in 1887 de eerste fotografische platen uit die onder water konden worden ontwikkeld. Vier jaar later ontwikkelde hij een speciaal soort fotopapier, Velox, dat op grote schaal werd gebruikt door grote fotobedrijven als Kodak in Amerika. In 1907 vond hij een kunststof uit die, als het eenmaal hard was, niet opnieuw kon worden gesmolten. Allerlei producten werden gemaakt van deze kunststof, die genoemd was naar Baekeland, bakeliet. Grammofoonplaten, stekkers, stopcontacten, radio's en telefoontoestellen.

Havens

In de strijd om de grootste haven ter wereld speelt Antwerpen een belangrijke rol. Singapore, Shanghai, Rotterdam en Antwerpen zijn de grote vier. Bijna 40.000 mensen werken in het havengebied. Niet alleen Antwerpen, maar ook Zeebrugge is een belangrijke haven.

Steeds belangrijker wordt de snelheid waarmee een schip geladen of gelost kan worden. Als een schip aan de wal ligt, kost het geld. Containers zijn snel ingeladen en uitgeladen en dat kan in Zeebrugge. Door de bouw van buitenhavens hoeven de schepen niet meer de haven binnen te varen. Schepen waar vrachtauto's met hun lading kunnen oprijden (*roll on-roll off*) kunnen in Zeebrugge aanleggen.

▼ *De Swalinge lost haar lading zeezand in de haven van Gent.*

De derde Belgische haven is Gent. Ertsen, granen en veevoer zijn massagoederen die worden gelost. Grote koelinstallaties zijn gebouwd voor het opslaan en distribueren van vruchtensappen. Schepen die naar de haven van Gent varen, moeten eerst door de Westerschelde en varen vervolgens bij Terneuzen de sluizen in. Deze geven toegang tot het kanaal Gent-Terneuzen. Het kanaal met een lengte van 31 kilometer is 150 tot 350 meter breed en 13,5 meter diep.

◀ *Hout wordt gebruikt bij de vervaardiging van meubels.*

Landbouw en visserij

Het aandeel van de landbouw en de visvangst in de Belgische economie is ongeveer 1,5 procent van het bruto nationaal product (dat is het gezamenlijke inkomen van alle mensen in een land). Van de beroepsbevolking werkt 2 procent in deze sector. Ongeveer 35 procent van de landbouwgrond wordt gebruikt voor akkerbouw, bijna 60 procent voor veeteelt en 5 procent voor de tuinbouw. Mechanisatie en technologische kennis hebben de productie en het rendement verhoogd. Daardoor is het aantal zelfstandige landbouwbedrijven sterk verminderd. In Vlaanderen zijn de bedrijven kleiner en is de landbouw en veeteelt intensief. In Wallonië zijn grote veeteelt- en akkerbouwbedrijven.
De veeteelt levert zo'n tweederde van de Belgische landbouwproductie. De tuinbouw (fruit, groenten, bloemen, planten) is sterk in ontwikkeling en neemt ongeveer een kwart van de productie voor haar rekening. Bekende producten van Belgische bodem zijn bloemkool, spinazie, prei, wortelen en witlof. De laatste groente is in België uitgevonden en wordt ook wel Brussels lof genoemd. Belgische begonia's zijn beroemd, onder andere in de Verenigde Staten. Ook azalea's zijn een belangrijk exportproduct.

Steeds minder land wordt gebruikt voor akkerbouw (granen, aardappelen, suikerbieten, vlas, hop, tabak). Wel stijgt de productie nog steeds. Deze sector vertegenwoordigt ruim 10 procent van de landbouwproductie.

Door modernisering van de visvangst, betere bewaarmethodes en een snellere distributie is de consumptie van vis in de afgelopen jaren sterk gestegen. Oostende, Zeebrugge en Nieuwpoort zijn de belangrijke vissershavens. Oostende groeit als vissershaven de laatste jaren sterk. Er zijn ongeveer 125 schepen in de vaart, die zorgen voor aanvoer van tong, schol, kabeljauw en tongschar.
Landbouw en visserij zijn in de afgelopen jaren steeds meer verbonden geraakt met de Europese politiek.

▶ *Een boerderij in Wallonië.*

De natuur

Echt ongerepte natuur in België is bijna niet meer te vinden. Alleen in Wallonië zijn hier en daar nog plekken met bossen en heuvellandschappen die nog niet helemaal door mensen zijn verstoord. In Vlaanderen is weinig natuur over. Veel land is in cultuur gebracht en is bestemd voor landbouw en veeteelt.

▼ *In de Ardennen worden op veel plaatsen kerstbomen gekweekt.*

In Limburg liggen nog enkele grote heidevelden, maar die zijn vaak in gebruik als oefenterrein voor militairen. Langs de kust is de smalle duinenrij bijna helemaal bebouwd met woningen die bestemd zijn voor toeristen.

Nationaal park

Er is slechts een nationaal park in het land. Het ligt op de grens van België en Duitsland. Het is het gebied van de Hoge Venen en Eiffel. In 1971 is door beide landen overeengekomen dat dit gebied beschermd moet blijven. Er leven ongeveer 160 soorten vogels en er groeien ook zeldzame planten.

Een ander beschermd gebied is het Zwin, aan de Noordzeekust bij Knokke. Op de grens van België en Frankrijk aan de Noordzeekust ligt het natuurreservaat De Westhoek waar veel vogels overwinteren.

▶ *Door het Park de Hoge Venen zijn wandelroutes uitgezet. Zo kom je langs de mooiste plekken.*

Fietsen in het
Zoniënwoud

Het Zoniënwoud in de buurt van Brussel is het mooiste beukenbos van het land. De Belgen danken het aan het Oostenrijkse bewind, onder welk eind achttiende eeuw een begin werd gemaakt met de massale aanplant van deze bomen. Door het dichte bladerdek groeien er geen struiken of kruiden onder de bomen. Dat geeft het Zoniënwoud op veel plaatsen een statige aanblik. In het bos leven bijna 40 soorten zoogdieren, 130 verschillende vogels en er groeien bijna 400 plantensoorten. Per jaar komen er zo'n 750.000 bezoekers.

Planten

De oorspronkelijke bossen in België zijn overal verdwenen. Zelfs in de Ardennen zijn geen oude bossen meer te vinden. In dit heuvellandschap groeien voornamelijk naaldbomen, waardoor het aantal plantensoorten dat in deze bossen kan leven vrij beperkt is. Er groeien meer dan 1500 soorten verschillende wilde planten in België.

▼► *Door het landschap in de Ardennen stromen enkele rivieren zoals de Maas en de Semois.*

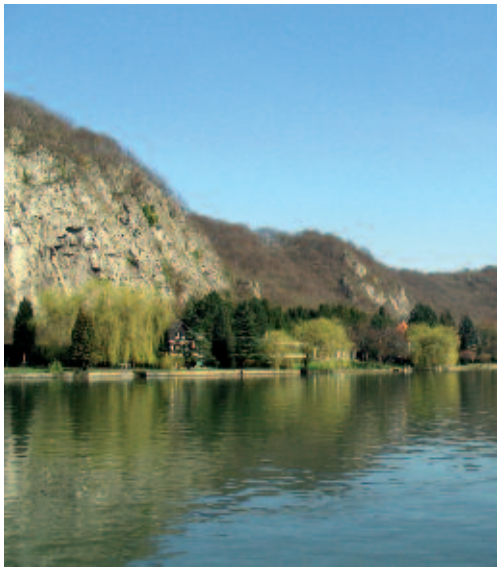

◀ *Giervalk*

Dieren

Veel dieren die oorspronkelijk in het land leefden, zoals de wolf, de beer en de bizon zijn verdreven door de mens. Wel leven er nog vossen, herten en wilde zwijnen. De lynx komt voornamelijk voor op de grens met Duitsland. In de Ardennen wordt veel gejaagd op wild. In de rivieren en riviertjes leven forellen en andere zoetwatervissen, zoals de kleine rivierlamprei.

Door de opwarming van de aarde leven er tegenwoordig insecten in het land, die normaal veel zuidelijker voorkomen, in midden Frankrijk.

▲ *Het kruis der verloofden.*

De Hoge Venen, ofwel Hautes Fagnes, liggen tussen Eupen en Malmedy. Het is een uitgestrekt veengebied dat in het verleden slechts sporadisch door mensen werd bezocht. De Romeinen legden er een weg aan, de Via Mansuerisca. Pas in de Middeleeuwen werd het gebied bewoond. De mensen woonden in kleine dorpjes en leefden van turfwinning en ze hadden schapen die op de grasvlakten graasden. De schrale wind, de open vlaktes op een hoogte van zo'n zeshonderd meter maken dat het er vaak onaangenaam aanvoelt.
In de Hoge Venen groeien planten die normaal alleen in de poolstreken of in hooggebergten voorkomen. Tot aan het eind van de negentiende eeuw kwamen er wolven voor in het gebied en nu leeft er nog het korhoen, dat alleen in de Scandinavische toendra's voorkomt en in de Alpen.
Smalle paden van houten planken voeren langs kruisen ter nagedachtenis aan een vreselijk voorval. Bijvoorbeeld het 'Kruis der Verloofden', vlakbij Baraque Michel. Daar werd 130 jaar geleden een paar overvallen door wind en sneeuw. Ze kwamen beiden om in het natuurgeweld.

Toerisme

De Ardennen zijn voor veel mensen het belangrijkste Belgische vakantiegebied. Het is een prachtig heuvelachtig gebied vol afwisseling: bossen, kleine dorpen verscholen in de dalen, snelstromende riviertjes en weilanden of akkers. Geen wonder dat veel toeristen hier naartoe komen.

Het gebied ligt gunstig ten opzichte van Nederland, Duitsland en Frankrijk en is via snelwegen goed bereikbaar. Zodra je van de autoweg af bent, kom je meestal in een rustiger omgeving. In de dorpen en steden kan het 's zomers druk zijn.

Veel campinggasten slenteren wat rond of doen er boodschappen. Campings zijn er veel en ze liggen bijna allemaal aan de oever van een rivier. Hotelgasten zitten in het zonnetje op het terras voor hun hotel. 's Avonds genieten ze van een gastronomische maaltijd.

Wandelen en kajakken

Overal zijn wandelroutes uitgezet en via tekentjes kun je de route die je gekozen hebt volgen. Bijvoorbeeld een route met roodwitte tekentjes of met witgele. Van tevoren kun je op kaarten bekijken welke wandeling je wilt maken. De meeste wandelkaarten zijn te krijgen bij de toeristenbureaus.
Tijdens zo'n wandeling kom je niet veel mensen tegen en je hebt alle gelegenheid om van de natuur te genieten en naar de zangvogels te luisteren.

▼ *Het strand bij Knokke.*

Op verschillende plekken aan de rivieren zijn kajaks en kano's te huur. Met een kajak stroomafwaarts de rivier afvaren is spannend. Bij stroomversnellingen moet je oppassen dat je niet omkiepert of je peddel kwijtraakt.
Mountainbikers verkennen de Ardennen op hun eigen manier. Hoewel de Ardennen niet te vergelijken zijn met het hooggebergte is het voor veel bergbeklimmers een uitdaging om de steile rotsen te beklimmen.

◀ *Snelstromende riviertjes.*

Luik-Bastenaken-Luik

Op de wegen kom je veel wielrenners tegen, amateurs, maar ook professionals. In België is wielrennen heel populair. Twee bekende wielerklassiekers zijn de Ronde van Vlaanderen en Luik-Bastenaken-Luik. Ze behoren tot de moeilijkste parkoersen uit de beroepswielrennerij.

Veel mensen die voor hun plezier fietsen, willen deze koersen ook rijden. De meeste van hen kunnen maar een stukje doen, omdat het fysiek te zwaar is.

▶ *Wielerwedstrijden zijn populair in België. Dit is de wedstrijd de Brabantse Pijl.*

Cascade de Coo

Een toeristische trekpleister is de waterval van Coo (Cascade de Coo). Het is een waterval met een hoogteverschil van vijftien meter, die in de achttiende eeuw is aangelegd door de monniken van Stavelot. De rivier de Amblève maakte daar, voordat de monniken ingrepen, een hele cirkel om het hoogteverschil te overbruggen.

▲ *Uitzicht vanuit de citadel van Namen op de rivier de Maas.*

▲ *De waterval van Coo.*

Grotten en kastelen

Bekend zijn ook de grotten van Han en die van Rochefort. Misschien heb je wel eens gehoord van Godfried van Bouillon, de kruisridder. Hij kwam uit de plaats Bouillon. Zijn kasteel staat er nog. Langs de Maas bij Dinant ligt de citadel, het beroemde verdedigingswerk van de stad, en een prachtige gotische kerk. Een citadel is ook te zien bij Namen aan de samenvloeiing van de Maas en de Sambre.

▼ *Het plaatsje Bouillon met het prachtige kasteel ligt tegen de Franse grens aan.*

▲ *Het atomium wordt gerestaureerd. Het is een populaire attractie in Brussel.*

Brussel

Brussel is een stad met veel toeristische attracties. Gezellig is het op de Grote Markt met het prachtige stadhuis. Prachtige parken, gebouwen en kerken zijn er in overvloed. Veel toeristen zijn te vinden in de Beenhouwerstraat en de Korte Beenhouwerstraat. Dat zijn twee straten met alleen maar restaurants. Meestal kun je ook buiten eten op het (verwarmd) terras aan de straat.

In 1958 is in Brussel ter gelegenheid van de wereldtentoonstelling Expo '58 een voor die tijd merkwaardig gebouw neergezet. Het is een stalen constructie die bestaat uit negen bollen die samen de kristalstructuur van ijzer uitbeelden in een vergroting van 165 miljard maal. Het gebouw is meer dan honderd meter hoog. Het was de bedoeling dat het slechts een half jaar zou staan, maar het staat er nog. Na een opknapbeurt kun je het gebouw weer in en vanaf de hoogste top heb je een prachtig uitzicht over Brussel.

Brussel is ook een museumstad: het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, het Kindermuseum, en even buiten Brussel het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Tot de collectie behoren opgezette dieren, maskers, en allerlei voorwerpen uit de voormalige Belgische kolonie Congo.

Vlaanderen

Allereerst is er de Noordzeekust, waar veel toeristen in de zomermaanden hun vertier zoeken. Ook in de wintermaanden wagen veel mensen zich op het strand voor een fikse strandwandeling. Er zijn eenvoudige badplaatsen, maar ook mondaine, zoals Knokke en De Haan. Bij Oostende en Blankenberg zijn veel campings en vakantieparken met huisjes.
Als het aan de kust slecht weer is en de badgasten niet in de zon kunnen liggen, bieden de Vlaamse steden uitkomst. Deze ademen nog een middeleeuwse sfeer. In Antwerpen is het Rubenshuis met schilderijen van Rubens. Het oudste gebouw van Antwerpen is Het Steen, een oud kasteel aan de Schelde, waarin nu het scheepvaartmuseum gehuisvest.

▲ *Noordzeestrand bij Knokke.*

Belgische steden – Behalve de grote toeristische centra kent België vele steden en stadjes die een bezoek waard zijn. Tongeren bijvoorbeeld, met zijn Onze-Lieve-Vrouwebasiliek en het Gallo-Romeins Museum. Leuven met de oudste universiteit van België en vele schitterende gebouwen. Mons, met het beroemde bronzen aapje voor het stadhuis, Aalst, Huy, St.-Truiden, Lier, allemaal steden met mooie, oude centra, bezienswaardige monumenten, leuke winkeltjes en gezellige terrasjes. België is een gastvrij vakantieland.

De St.-Rombouts-kathedraal in Mechelen.

In Gent, de oude hoofdstad van het graafschap Vlaanderen, is het ook gezellig rondslenteren. Vlak bij de Sint-Baafs kathedraal liggen de Korenlei en de Graslei, schilderachtige kades met prachtige middeleeuwse gebouwen langs de Leie.
In Mechelen is de prachtige St.-Rombouts-kathedraal uit de zestiende eeuw met het zwaarste carillon van België. De stad heeft als enige ter wereld een school waar je voor beiaardier kunt worden opgeleid. Een beiaardier is iemand die een carillon kan bespelen. In de stad is ook een speelgoedmuseum met miniatuurtreinen. En natuurlijk is er Brugge, de stad met de vele historische gebouwen.

De kusttram – De Belgische badplaatsen trekken het hele jaar door veel toeristen. Van alle attracties die de Belgische kust biedt, is een van de leukste misschien wel de kusttram. Alle badplaatsen zijn via een doorgaande tramlijn met elkaar verbonden. Het oudste traject, tussen Nieuwpoort en Oostende, dateert uit de negentiende eeuw, maar in de loop van de tijd is het traject steeds verder uitgebreid, zodat je nu in ruim twee uur de hele Belgische kust langs kunt zien glijden, van Knokke in het noorden tot De Panne in het zuiden. In de zomer rijdt de tram om de tien minuten, buiten het toeristenseizoen elke 20 minuten. De lijn is ongeveer 70 kilometer lang en doet 70 haltes aan. Bij elke halte kun je uitstappen om weer nieuwe plekjes van de Belgische kust te ontdekken. Een aanrader dus, die tram.

Register

Akkerbouw, 42
Antwerpen, 12, 13, 16, 20, 21, 23, 24-27
Ardennen, 8,16, 17, 24, 25, 36, 43, 44-47
Badplaatsen, 8, 49, 50
Bakeliet, 41
bier, bieren, 8, 36, 37
bestuur, 12,13,18
Brugge, 9, 10, 11, 20, 23, 30, 37, 50
Brugse Metten, 10, 11
Brussel, 8, 12, 15, 18, 19, 20, 22, 24, 25-31, 37, 39, 42, 44, 49
Charleroi, 21, 22, 24, 25, 27, 28
Chocolade, 8, 37
Congo, 13, 27, 28, 49
Dienstensector, 39, 40
Dieren, 44, 45, 49
Dinant, 31, 48
Europese Unie, 15, 19, 40
Gent, 7, 9, 10, 21, 26, 28, 29, 30, 36, 39, 41, 50
Gilde, gilden, 10, 18, 20, 23, 30
Godsdienst, 28
Guldensporenslag, 11
Handel, 11, 20, 23, 26, 40
Haven, 9, 13, 20, 21, 23, 26, 39, 41
Hoge Venen, de 17, 18, 43, 45
Ieper, 9, 13, 14
Industrie, 11, 13, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 39
Invoer, 40
Kajak, 8, 36, 46
Kantklossen, 11, 23
Klimaat, 17
Kust, 8, 16, 17, 36, 43, 49, 50
Landbouw, 9, 39, 42, 43
Lintbebouwing, 22
Loopgraven, 13, 14
Luik, 11, 13, 15, 17, 22, 24, 25, 26, 27
Oostende, 25, 26, 27, 36, 42, 49, 50
Oostkantons, 17, 18, 29
Regering, 8, 13, 14, 18, 33
Rivieren, 16, 17, 36, 43, 49, 50
Saxofoon, 31
School, 21, 31, 34, 35, 41, 50
Steenkool, 11, 13, 15, 16, 21, 39
Striphelden, 32
Taal, 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18
Terneuzen, 41
Toerisme, 23, 46
Uitvoer, 40
Unie van Atrecht, 7
Universiteit, 7, 21, 23, 35, 41
Veeteelt, 42, 43
Vervoer, 24, 25, 26, 27
Visserij, 42
Vlaamse Beweging, de 15, 29
Vlas, 11, 16, 42
Watervallen van Coo, (cascades de Coo) 47, 48
Wafels, Luikse recept, 37
Wielrennen, 47
Zeebrugge, 23, 26, 41, 42
Zwin, het, 23, 43

IJSLAND

N
W
Z

ATLANTISCHE OCEAAN

NOORDZEE

IERLAND

VERENIGD KONINKRIJK

NEDERLAND

BELGIË

LUXEMBURG

FRANKRIJK

ZWITSERLAND

PORTUGAL

SPANJE

MIDDELLANDSE

MAROKKO

ALGERIJE

TUNESIË

0 500 km

0 500 miles

ZWEDEN
FINLAND
NOORWEGEN
OOSTZEE
ESTLAND
LETLAND
RUSLAND
DENEMARKEN
LITOUWEN
WIT-RUSLAND
KAZACHSTAN
POLEN
UITSLAND
TSJECHIË
SLOWAKIJE
OEKRAÏNE
KASPISCHE ZEE
MOLDAVIË
OOSTENRIJK
HONGARIJE
SLOVENIË
KROATIË
ROEMENIË
GEORGIË
AZERBEIDZJAN
ADRIATISCHE ZEE
BOSNIË-HERCE-GOVINA
SERVIË EN MONTENEGRO
ZWARTE ZEE
ITALIË
BULGARIJE
ARMENIË
MACEDONIË
IRAN
ALBANIË
TURKIJE
GRIEKENLAND
SYRIË
IRAK
MALTA
ZEE
CYPRUS
LIBANON

België is een klein land, ingeklemd tussen Nederland, Frankrijk en Duitsland. België heeft geen eigen taal, maar spreekt de talen van zijn buurlanden. Het land is verdeeld tussen de Franstalige Walen en de Nederlandstalige Vlamingen. Deze taalstrijd, die tegelijk een cultuurstrijd was, heeft jarenlang gewoed en tot veel verdeeldheid geleid. Desondanks zijn de Belgen er trots op Belg te zijn, en houden ze van hun prachtige, welvarende land, dat vele mogelijkheden biedt voor zijn bewoners en buitenlandse toeristen.

Wist je dat:
... Belgen gek zijn op lekker eten?
... Belgen bijna allemaal hun eigen huis willen bouwen?
... Belgen heel goed zijn in bonbons maken en in bier brouwen?
... *Kuifje* en *Suske & Wiske* Belgen zijn?
... de wielertoer Luik-Bastenaken-Luik jaarlijks veel toeristen trekt?
... je op de snelstromende riviertjes in de Ardennen uitstekend kunt kajakken?
... Brussel de hoofdstad van de Europese Unie is?

Europees Platform
voor het Nederlandse Onderwijs

KIT Publishers